

BLUETONGUE – HVORDAN SER FREMTIDEN UD

AF TORBEN W BENNEDSGAARD | Kvægdyrlæge, BoviCura

Ved udgangen af oktober var over 800 danske besætninger testet positive for den nye variant af Bluetongue, Type 3. Næste år bør vi forberede os på, at den vil nå ud til alle besætninger og til flere dyr.

Bluetongue er udbredt over hele kloden. På nær et mindre udbrud i 2008-9 har Danmark og det meste af Nord Europa dog været fri. Det skyldes nok især, at sygdommen kun spredes med bestemte arter af mitter. Disse har en kort sæson i Danmark fra juni til oktober. Sygdommen har derfor haft svært ved at etablere sig og overvintrere i det nordlige Europa.

Denne gang er det nok anderledes. Dels er mittesæsonen blevet længere både i Danmark og i landene syd for os, dels er den nye type 3 svær at

styre, fordi de hidtidige vacciner ikke beskytter 100 procent.

Mitterne, der spreder sygdommen, er bare 1-2 mm store. De har en livscyklus, hvor de bider en drøvtygger, flyver hen i noget rådnet plantemateriale, venter 1-3 uger mens deres æg udvikles, lægger æggene, og er derefter klar til at flyve hen og bide et nyt dyr og få et nyt måltid blod. I ventetiden er det ikke bare mittens æg, der udvikles. Hvis det første dyr, der blev bidt, havde bluetongue, vil virus formere sig i mittens spytkirtler, klar til at smitte et nyt dyr.

RISIKOOMRÅDER

Mitterne samler sig, hvor der er fugtig og mindst mulig vind. De flyver og bi-

der helst i skumringen og helst udenfor. Når de er aktive, kan de enkelte dyr få tusindvis af bid på en aften eller morgen, og kun een behøver at være smittet for bringe bluetongue videre.

Hollandske beregninger har vist

- At besætninger med dyr udendørs er dobbelt så udsatte for smitte.
- At i smittede besætninger, hvor dyrene går ude, spredes smitten til ca. 10 gange så mange dyr, som i besætninger med dyrene inde i en stald med meget ventilation

Det betyder, at rigtig mange besætninger med kødkvæg er i høj risiko. Ikke mindst dyr, der laver naturafgræsning på arealer med fugtige områder og evt. en del beplantninger, der giver læ.

SYGDOM

Symptomerne på bluetongue varierer voldsomt mellem besætningerne. Sygdommen har navn efter, at nogle dyr får åndedrætsproblemer og blå tunge. Det ses dog næsten kun hos får. Hos kreaturer er symptomerne mangartede, men ofte diffuse. Tåreflåd, hævelse ved øjnene og i hovedet, nogle gange blødninger eller sår i munden eller på mulepladen, blødninger ved øjnene, besværet vejrtrækning, feber, hævelser ved klovene og alvorlige skader på klovene. Der er tilsyneladende også en del dyr helt uden symptomer. På billedet ses en Angus krydsning med blødning ved mulepladen. Dagen efter var blødningerne væk igen, og der sås ikke andre symptomer. Andre dyr ender med at måtte aflives, typisk fordi klovene er så ødelagte, at dyret ikke længere kan gå. Der er også risiko for omløbning, abort, dødfødte eller misdannede kalve og for tyre en længere periode med sterilitet. En mindre del af de kalve, der fødes fra smittede dyr, vil desuden kunne være langtidsudskillere af virus.

Hvor svær sygdom, der kommer i den enkelte besætning, har vi ikke viden til at forudsige. Men vi ved, at andre syg-

domme kan forværres, når et dyr angribes af bluetongue. For eksempel løbeorm og coccidiose. I nogle besætninger er diagnosen blevet stillet udelukkende, fordi forskellige dyr viste svage symptomer, som skiftevis halten på forskellige ben eller nedsat ædelyst. I andre besætninger er der set svære lungesyntomer og køer, der ikke kan rejse sig.

BEHANDLING

Da det er en virussygdom, er den rette behandling smertestillende og symptomdæmpende. For nogle dyr kan forløbet være på en til to uger, før feberen falder. Erfaringen fra Holland er, at vaccinerede dyr har mildere symptomer og reagerer bedre på behandling. Hvis muligt bør smittede dyr også holdes isoleret og indendørs for at begrænse smitte til flere mitter.

Erfaringer fra Holland og UK viser også, at diverse pour-on fluemidler ikke beskytter mod bluetongue. Mitterne kan nå at bide, før midlet virker, og den smittefarlige mitte er blevet smittet lang tid i forvejen. Desuden er virkningstiden for fluemidlerne mod mitter meget kort og virkningen ufuldstændig.

VACCINER

Siden slutningen af august har der været en vaccine til rådighed. Vaccination hos kvæg kræver to vaccinationer med 3 ugers mellemrum. Beskyttelsen kommer gradvis efter anden vaccination og anses som maximal 3 uger efter anden injektion. Varigheden af vaccinen kendes endnu ikke, da vaccinen fortsat er helt ny. Det er vigtigt at forstå, at vaccinen ikke forebygger sygdom 100 procent, og at nogle vaccinerede dyr fortsat kan have virus i kroppen i en periode og smitte nye mitter.

Erfaring med vaccinen i områder af Danmark, hvor der ikke var bluetongue på vaccinationstidspunktet, har vist, at der kun er få bivirkninger ved vaccinen. Der er set dyr med en mindre temperaturstigning et par dage og kalve med nedsat drikkelyst og lidt pusten. I udlandet er der set enkelte eksempler på, at vaccination med andre bluetongue vacciner kan fremprovokere symptomer på andre sygdomme, der allerede er i besætningen. Det har vi ikke set tydelige eksempler på i Danmark med denne vaccine, men det kan ikke udelukkes.

I Holland anbefales det, at man også går i gang med at vaccinere i besætninger, der allerede er smittet. Det skyldes, at sygdommen ofte spredes langsomt gennem besætningen, og man derfor kan nå at beskytte de dyr, der endnu ikke er smittet helt eller delvist. I den situation er det svært at afgøre, om vaccination mindsker eller øger symptomerne hos de allerede smittede men symptomløse dyr, da vi ikke ved, hvordan forløbet ville have været uden vaccination.

I Belgien er det for nylig blevet besluttet, at alle drøvtyggere skal vaccineres inden mittedsæsonen 2025 mod både bluetongue type 3 og type 8 (som er i udbrud i Frankrig). Det vides ikke om Holland, Tyskland eller måske Danmark vil gøre noget lignende.

Min klare anbefaling vil være at færdigvaccinere alle dyr før udbinding. Vi håber, at vaccinen vil være endelig godkendt i foråret. Det vil nok både sænke prisen og samtidig blandt andet give os oplysninger om varighed af beskyttelsen.

DYRLÆGER & KO

Dyrlæger & Ko består af 27 kvægpraksis og 140+ professionelle kvægdyrlæger fordelt over hele landet. Vi har vores daglige gang i knap 1.800 besætninger med sundhedsrådgivningsaftale og tilser således over 70% af den samlede malkekvægbestand i Danmark.

Vi tilbyder bl.a.

Afhentning af kreatur i egen lastbil

Slagtning af:

- KREATURER
- HESTE
- GRISE
- FÅR OG LAM

Finpartering og pakning af kød

Hårby Slagteren

Den Grønne Vej 1 · 8660 Skanderborg

Tlf. 86 52 39 33

